

Diplomitöö
392205

Stud. jur. Linda Veske

Mtr. nr. 13716

E. V.

TARTU ÜLIKOOLI
ÕIGUSTEADUSKOND

21. märtsil 1938.

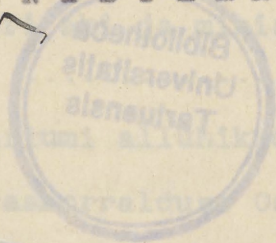
Nr 278.

TARTU

d i p l o m i t ö ö

P Ö L L U T Ö Ö M I N I S T E E R I U M

*Diplomitööna
arvestatud.
Tartu, 21.3.38. A. T. Klitvinski*

S I S U K O R D .

=====

lk.

I. S I S S E J U H A T U S

- § 1. Põllutööministeeriumi rakingu kujunemisest 1

II. K e s k h a l d u s .

- § 2. Põllutööministeeriumi üldstruktuur 7
- § 3. Minister, ministri abi ja ministeeriumi kantselei 9
- § 4. Põllutööministeeriumi allühikud 18
- A. Katastri ja Maakorralduse Osakond 18
- B. Põllumajanduse Osakond 28
- D. Loomatervishoiu Osakond 35
- E. Riigi Maade ja Metsade Valitsus 38
- § 5. Põllutööministeeriumi juurde loodud allühikud: 44
- A. Riigimõisade Valitsus 45
- B. Võõrandatud maade eest tasumaksmise Peakomisjon 47
- C. Hindamise Peakomisjon 48

I. SISSEJUHATUS.

D. Maakorralduse Peakomisjon 49

E. Keskvee Komisjon 50

F. Metsahoiu Komitee 52

G. Asundusnõukogu 53

III. K O H A H A L D U S .

§ 6. Põmini allühikute kohahalduse instantsid: 55

A. Katastri ja Maakorralduse osakonna
kohahalduse instantsid 55B. Loomatervishoiu osakonna kohahalduse
instantsid 56C. Riigimaade ja Metsade Valitsuse
kohahalduse instantsid 58

--00000--

1) Keskoleva 1-1 vastavalt Keskkorralduse ja Metsade Valitsuse vahelise kokkuleppele "Valitsusevahelise kokkuleppe kohta" (Riigikantselei väljandus) nr. 11/1973.

2) Põlluministeeriumi esindajad on võtnud arvesse kõikidest allühikudest, kus on võimalik, teha kokkuleppeid, et hõlbustada nende tegevust ja et nad sõja tõttu ei varda püüda teha kokkuleppeid.

I. SISSEJUHATUS.

§ 1. Põllutööministeeriumi rakingu kujunemine.

1)

Esti Vabariigi algaastal, pärast okupatsiooni vägede lahkumist, alustas tegevust Põllutöö- ja Toitlusministeerium. Kuid juba sama aasta lõpul eraldati Põllutööministeeriumist Toitlusministeerium ning seejärgi kujunes esilekerkivate vajaduste kohaselt järgmised asutised ta allühikutena: 1) loomakasvatuse osakond, 2) tehnika osakond, 3) kroonumaade valitsemise osakond, 4) loomatervishoiu osakond ja 5) metsade osakond. Ühtlasi nimetati üksikute osakondade poolt esindajaid kohtadele.²⁾

Aasta hiljem (1919.nov.kuus) on Põmini struktuur ja ülesanded kujunenud välja juba järgmiselt:

1) Põllutööminister, tema abi ja 2) ministeeriumi nõukogu, 3) Kantselei, 4) Maakorralduse ja riigi-

1) Käesoleva §-i andmestik baseerub ülevaate koguteosele "Valitsusasutiste tegevus 1918-1934", Tallinn, 1934 (Riigikantselei väljaanne), lk.142 jj.

2) Põllutööministeeriumi esindajaid nimetati peamiselt ainult maakondadesse, kus nad hakkasid revideerima eramajapidamisi, et hoolitseda maade harimise eest, kuna sõja tõttu ähvardas puudus tulla toitainest.

maade-, 5) Põllutöö-, 6) Loomatervishoiu-, 7) Looma-
 kasvatus-, 8) Metsade-, ja 9) Tehnika Peavalitsus-
 sed, kusjuures igale allühikule oli ettenähtud ül-
 dised ülesanded väljaarvatud m i n i s t e e r i u-
 m i n õ u k o g u . Viimane koosnes kõigist pea-
 valitsuse juhatajatest, ministri või ta abi eesistu-
 misel ning oli vaid nõuandvaks organiks ministrile.³⁾
 Mis puutub Põllutööministeeriumi tolleaegsesse kom-
 petentsi, siis oli selleks kehtivates Vene seadus-
 tes Põllutööministeeriumile pandud ülesanded, edasi
 maareformi läbiviimine, riigimaade ja metsade valit-
 semine, põllu- ja metsamajanduse ning veterinaarala
 korraldamine ja põllumajandusliku kultuuri igakülg-
 ne arendamine. Mõningate muudatustega on Põllutöö-
 ministeeriumi ülesanded säilinud samadena, kuigi
 allühikute ülesannete jaotuses järgnes rida ümber-
 korraldamisi.-

Nii korraldati Vabariigi Valitsuse otsusega

28.IV.1921a. Põllutööministeerium alljärgnevalt:

- 3) Ajutise Valitsuse määruse põhjal (28.II.1919)
 täitis see ministeeriumi nõukogu ka hoolekande alla
 võetud mõisade suhtes vaestelastekohtu ülesandeid.

1. Ministeeriumi kantselei, mille allühikutena esines a) Statistika osakond, b) juriidiline büroo, c) korraldustoimkond ja d) personaaltoimkond.

2. Maakorralduse peavalitsus (endine Maakorralduse ja Riigimaade Peavalitsus).

3. Maamõõdu ja hindamise Valitsus; allühikutena Maamõõdu osakond ja Maade hindamise amet.

4. Põllumajanduse Peavalitsus (endised Põllutöö- ja Loomakasvatuse Peavalitsused).

5. Loomatervishoiu Peavalitsus.

6. Metsade Peavalitsus.

Nagu sellest nähtub, likvideeriti täiesti Loomakasvatuse- ja Tehnika Peavalitsus. Viimase ülesanded läksid tähtsal määral Maamõõdu ja hindamise Valitsusele.

Edasi loodi 1922. aasta 1. jaanuarist Maakorralduse Peavalitsuse juurde Maakorralduse Peakomisjon, millele allusid omakord kohahaldus asu-

tised: Narva ja Petseri maakorralduse komisjonid. Sellele järgneb 1.I.1924 Maamöödu- ja hindamise Valitsuse likvideerimine iseseisva asutisena, viies teda Maamöödu ameti nimetuse all Maakorralduse Peavalitsuse juurde. Samuti toodi samal ajal sama asutise alla Statistika büroo (osakond) Statistika jaoskonna nimetuse all, kuna ta ülesandeks oli peamiselt maade ülevõtmise, kruntimise, väljaandmise, inventari likvideerimise jt. Maakorralduse Peavalitsuse ülesannetega seoses olev statistika.⁴⁾

Ühtlasi loodi 1.I.1924 Põllumajanduse Peavalitsuse juurde allasutisena Kultuurtehnika büroo ning eraldati Põllumajanduse ja Loomatervishoiu Peavalitsuse arvepidamine keskasutise arvepidamisest.

Järgmine muudatus Põllutööministeeriumi asutiste struktuuris ja ülesannetes teostati arvates 1.II.1927, mil liideti Maakorralduse Peavalitsus ja Metsade Peavalitsus ühiseks Maakorralduse

4) Mainitud Statistika jaoskond kaotati Maakorralduse Peavalitsuse juurest 16.XII.1926 ning viidi üle Riigistatistika Keskbüroosse.-Vt.RT 93-1926.

ja Metsade Peavalitsuseks. See uus Peavalitsus jagunes: 1) Maakorralduse-, 2) Riigimaade- ja metsade Valitsuseks ja 3) Administratiiv- ja Majanduse-Osakonnaks.

Enam-vähem kehtiva kujule sarnase kuju aga annab juba Vab.Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seadus,⁵⁾ mille järgi 1.VII.1929a. alates Põllutööministeeriumi allasutised korraldati ümber järgnevalt:

1) Katastri ja maakorralduse osakond (maakorralduse ja maaparanduse alad end.Maakorralduse ja Metsade Peavalitsuse maakorralduse Valitsuselt ja katastriala Majandusministeeriumi Kinnisvarade hindamise ametilt);

2) Põllumajanduse osakond (endine Põllumajanduse Peavalitsus);

3) Loomatervishoiu osakond (endine Loomatervishoiu Peavalitsus) ja,

4) Riigi-maade ja metsade Valitsus (endise

5) vt.RT 28-1929.

Maakorralduse ja metsade Peavalitsuse allühik -
 Riigi-maade ja metsade Valitsus).

Alates 1931a. 1.aprillist loodi mainitud
 asutistele ühine Põllutööministeeriumi k a n t s e -
 l e i ja toodi allasutiste juurest arvepidamised,
 Uldasjad, kohtuasjad ning juriidiline nõuanne kok-
 ku Põmini kantselei juurde.

Toodud arengu lõppkuju annab 1934a.Valit-
 semiskorraldamise seadus,⁶⁾ ning selle täiendavad
 seadused ja määrused, mis on praegu kehtivad. Nen-
 de, Riigiasutiste koosseisude seaduse,⁷⁾ ning Põl-
 lutööministeeriumi vabateenijate koosseisu määru-
 se alusel asumegi Põllutööministeeriumi üksikasja-
 lisemale vaatlemisele.

-
- 6) Vt. RT 1934, 5, 36; RT 1934, 36, 316; RT 1934, 96, 767;
 RT 1935, 33, 284 ja eriti: RT 1936, 22, 150; RT 1936,
 24, 160 ja 1936, 56, 484.
- 7) Vt. RT 1937, 83, 680 ja RT 1937. 83, 687.

II. K E S K H A L D U S .

=====

§ 2. Põllutööministeeriumi üldstruktuur.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse ⁸⁾ § 49 järgi asutatakse seadusega üksikute valitsemisalade korraldamiseks sellekohased ministeeriumid, kelle lähem korraldus määratakse seadusega. Selle PS-e sätte lähemaks konkretiseerijaks on praegu kehtiv 1934a. Valitsemise Korraldamise Seadus ühes oma muundusseadusiga. ⁹⁾ Mainitud seadusega erialade (reaalprint-siibil) loodud ministeeriumitest seatakse Põllutööministeeriumile ¹⁰⁾ eriuksandeks põllu- ja metsamajanduse ning loomateravishoiu korraldamise, põllumajandusliku kutsehariduse edendamise ning riigimaade ja metsade valitsemise.

Ministeeriumi rakingus kõrgeimaks ja juhtivaks organiks on Põllutööminister, kes teotseb

8) Vt. RT 1937, 71, 590 - Eesti Vabariigi Põhiseadus [PS]

9) Vt. märkus 6).

10) allpool märgime lühendatult ka: Pömin.

juhina bürokraatsuse printsiibile rajatud ministeeriumi tegevusalasse puutuvate ülesannete täitmisel. Minister teostab oma ülesandeid kas otseselt või ministri abi kaudu.

Ministeerium ise pole kompaktne asutis, vaid koosneb mitmesugustest allühikutest. Esijoones on sellisteks allühikuteks ministeriaal-
sed osakonnad. Neid on Pöminil neli:

1. Katastri- ja maakorralduse osakond,
2. Põllumajanduse osakond,
3. Loomatervishoiu osakond, ja
4. Riigimaade- ja metsade Valitsus.

Nende Põllutööministeeriumi otseste allühikute kõrval on Põllutööministeeriumi loodud veel rida instantse, mis seisavad väljaspool aktiivse keskhalduse subordinatsiooni astmestikku. Need on:

1. Riigimõisade Valitsus,
2. Võõrandatud maade eest tasumaksmise Peakomisjon,
3. Hindamise Peakomisjon,

4. Maakorralduse Peakomisjon,

5. Keskvee Komisjon,

6. Metsahoiu Komitee.

7. Asundusnõukogu.

Toodud ministeeriumi allühikutel ja ministeeriumi juurde loodud instantsidel on oma allühikud nii keskhalduse kui kohahalduse alal.

§ 3. Minister, ministri abi ja kantselei.

A. M i n i s t e r .

PS § 53 I lõike järgi „minister juhib ja korraldab ministeeriumi tegevusalasse puutuvaid küsimusi ning täidab muid ülesandeid, mis talle pandud seadusega määratud alusel ja ulatuses.”

Sellest legaalfraasist selgub, et meil ministeeriumid on rajatud bürokraat-suse printsiibile. Sest juhina saab mõista ainult primus omniumi kvalifikatsioonis esinevat isikut. Minister on otseselt superordineeritud osakondade ja valitsuste direktoritele,

kes omakord on superordineeritud nende allühikute juhatajale. Viimased asuvad seega ministeeriumi subordinatsiooni astmestikus kolmandal kohal. Kuigi iga instantsi juht on õigustatud andma oma pädevuse piires määrusi ja korraldusi, siis tuleb siin sellise subordinatsiooni juures tähele panna, et iga kõrgema astme juhi määrustel ja korraldistel on prevalents iga alama organi määruste ees. Viimased on õigustatud konkretiseerima neid norme, mida ülem aste oma aktidega on juba esitanud.

Minister ise allub otseselt Vabariigi Valitsusele ning selle kaudu Vabariigi Presidendile. Ta on seega aktiivse keskhalduse halduse kolmandal astmel. Näib, et minister oma ministeeriumi pädevuse piires mängib peremehelikku osa,¹¹⁾ kuna ta kui ühepäine haldusorgan juhib ministeeriumi bürooprintsiibil.

11) Selle väite näib küll pettepildiks muutvat PS § 52, mille järgi: "peaministril on õigus anda juhtnööre ministreile nende tegevuses." Kuid et neil pole alluvuse vahekorda, siis pole minister sunnitud neid täitma.

Haldusmenetluse ees on minister ja ministeerium üks ja sama normiisik. Kuid ministri ja ministeeriumi eraldamine on normatiivselt oluline s.p. et: e si t e k s , minister ei ole üksnes ministeeriumi juht, vaid ka ühel ajal Vabariigi Valitsuse liige; t e i s e k s eriseadused võivad ministri kui ministeeriumi juhi ülesandele lisada teisigi kõrvalülesandeid. Sel juhul minister teotseb eriametnikuna, jäädes kvalifikatsioonis ikkagi ministriks ja ühtlasi Vabariigi Valitsuse liikmeks, kuid pigemini võiks teda kvalifitseerida neil juhtudel kui minister-eriametnik ja kui minister-Vabariigi-Valitsuse liige.¹²⁾

Ministri nimetab ametisse ja vabastab ametist Vabariigi President, Peaministri ettepanekul.¹³⁾ Samuti juhul kui minister haiguse või muude takistuste tõttu ajutiselt oma ülesandeid

12) Prof.dr.A.-T.KLIIMANN, Haldusprotsess, Tartu, 1937, lk.177.

13) Vt.PS §§ 50 ja 53 teine ja kolmas lõige.

tähta ei saa, paneb Vabariigi P r e s i d e n t Peaministri ettepanekul tema ülesanded mõnele teisele ministrile. Minister loetakse ametis olevaks alles sellest momendist, kui ta on annud Vabariigi Presidendile pühaliku töötuse, et ta vanumatult hoiab Põhiseadust ja seadusi ning usalt ja erapooletult täidab oma kohuseid. Vastutavaks aga muutub minister ministeeriumi juhtimise ülevõtmisega oma eelkäivalt ministrilt.

Mis puutub isikusse, kes võib olla ministriks, siis pole selleks PS-ga antud mingeid erinõudeid. Järelikult tuleb selles suhtes silmaspidada kehtivas õiguses avalike teenistujate kohta esinevaid üldiseid nõudeid: nad peavad olema vähemalt algkooli haridusega, 20.a.vanad, E.V.kodanikud jne. Et riigiteenistusse astumiseks on ühesugune õigus nii mees- kui naiskodanikel - siis järelikult võib ministriks olla ka n a i n e .

Ministri p ä d e v u s s e kuulub: kogu

ministeeriumi tegevuse juhtimine ja korraldamine ning hoolitsemine selle eest, et ministeeriumi tegevusalasse puutuvad seadused, määrused ja korraldised leiaksid täpset täitmist; Vabariigi Presidendi ja Vabariigi Valitsuse eeskirjade täitmine; nimetab ametisse ja vabastab sellest ministeeriumi koosseisu kuuluvaid riigiteenijaid, kes ei kuulu ametisse nimetamiseks Vabariigi Presidendi poolt, või kelle ametisse nimetamine seatud korras pole pandud alluvaile ametnikele (direktoreile jne).

Mis puutub ministri üldisesse juhtimise ja korraldamise õigusesse, siis omab ta selleks ka legislatiiv funktsiooni materiaalses mõttes, ning vastavad aktid kannavad samuti legislatiivakti nime materiaalses mõttes. Seega ta võib korraldada ja juhtida oma ala määrustega niivõrd, kui seda lubab PS ja seadused, sest tuleb silmaspidada, et ministri poolt antavad määrused ei või olla vastolus temast kõrgema jõuliste aktidega - vastasel korral on nad tühised ja ametnikud ei või neile

toetuda. Ka võib minister lubada oma alluvate asutiste juhtidele, neile omistatud pädevuse piires, üldnormide väljamise, mis omakorda peavad olema kooskõlas ka ministri poolt antavate normidega, kui normatiivselt jõult kõvematega.

T e o r e e t i l i s e l t on siin tegu i n t r a l e g e m m ä ä r u s t e g a , kuna p r a e t e r ja eriti contra legem määruste andmise õiguse peavad seadused omistama expressis verbis, sest viimased täiendavad ja asendavad seadusi sisuliselt täielikult, kuigi mitte vormiliselt.

Mis puutub menetlusviisi, siis ministrini jõuavad vastavad küsimused lahendamiseks vastavas alluvuse korras, kui nad pole otseselt esitatud teise ministri, Vabariigi Valitsuse või Vabariigi Presidendi poolt. Igal juhul on aga ministril õigus intervenueeruda alluvate asutiste tegevusse ja võtta küsimusi enda otsustamisele. Ministeeriumi nimel üllatavad aktid peavad olema allakirjutatud ministri poolt, kuna nad esitatakse ministri nimel.

Nagu tavaliselt bürokraatsed instantsid, nii ka ministeeriumid menetlevad kinnisuse põhimõttel. Teatud küsimusi võidakse sellest hoolimata tunnustada veel täiesti salajaseks. Seda võib teha iga akti autor ja selle otseülemus, kui ka kõik bürokraadid, s.o. minister, direktorid ja neile alluvate allühikute juhid. Küsimused tulevad lahendada hiljemalt 1 kuu jooksul (ministeeriumi saabumisest arvates), kiireks tunnustatud küsimusi aga peab lahendama hiljemalt 7 päeva jooksul.

Peale passiivsete haldusinstantside (riigikontrolli) teostab kontrolli ministri tegevuse üle temale superordineeritud haldus-instantsid: Vabariigi Valitsus ja Vabariigi President.

B. M i n i s t r i a b i .

Ministri otseseks kaastööliseks on ministri abi, kes on otseselt subordineeritud ministrile, kuid kes paraleelselt on superordineeritud kõigi

14) Vt. RT 1936, 22, 130, 1 262.
15) RT 1934, 5, 35, 1 24 ja 1936, 22, 130, 11 2615-2617

7

ministeeriumi osakondade direktoritele. Minister määrab sellekohase määrusega ministri abile tema tegevuse üldise ulatuse, tehes selle teatavaks Peaministrile.¹⁴⁾ Oma pädevuse piires tehtud korraldistele ja määrustele kirjutab ministri abi alla "ministri eest" ning need on võrdsed ministri korraldistega ja määrustega.

Ministri abi määrab ametisse ja vabastab sellest Vabariigi President vastavate riigiteenistujate kohta käivate sätete kohaselt.

Ministri abi hoolitseb kogu ministeeriumi tegevuse ja asjaajamise korralikkuse eest. Tal on õigus sel alal anda juhtnõure ministeeriumi valituse ja osakondade direktoreile ja nendele alluvatele instantsidele ning pärida neilt seletust.

C. Põllutööministeeriumi kantselei.¹⁵⁾

Ministeeriumi kantselei teostab Põllutööministeeriumi üldasjaajamist, eriti kirjavahetust ja arvepidamist ning eelarve ettepanekute koostamist.

14) Vt. RT 1936, 22, 150, § 36⁴.

15) RT 1934, 5, 36, § 34 ja 1936, 22, 150, §§ 36¹³-36¹⁷.

Kantselei jaguneb a) üldasjade ja b) majandusala allosadeks.

Esimene allühik teostab kõiki üldiseloomuga toimetusi, mis ei kuulu ühegi valitsuse või osakonna tegevuspiiridesse nagu: kohtuasjade ajamine, isiklikku koosseisu puutuvate asjade toimetamine, arhiivi pidamine ja korraldamine ja kirjavahetuse ekspeditsioon.

Majandusala allühiku ülesandeks on Põmini üldeelarve, krediitide jaotamine, osakondade ja valitsuste arvepidamine, depositide arvestamine jne.

Esimest allühikut juhatab üldasjade juhataja, teist majandusdirektor.¹⁶⁾ Mõlemad on paraleelselt subordineeritud ministrile. Kantselei isikkonda kuulub arvuliselt peale eelmainitute veel 62 teenistujad: sekretär, pearaamatupidajad, raamatupidajad, kohtuasjadeajaja, käsutusametnik, asjaajajad, kantseleiametnikud, arveametnikud, registraatorid, käskjalad, uksehoidjad, kojamees, mehaanik-ahjukütjad ja autojuht.

16) RT 1937, 99, 803.

§ 4. Põllutööministeeriumi allühikud.

A. Katastri ja Maakorralduse Osakond.

Katastri ja Maakorralduse Osakond on monograatselt juhitud bürokraatsele printsiibile rajatud Põmini allüksus, mille ülesandeks on maaparanduse ja maamõõdu tööde alade üldine arendamine ja sellega seoses olevad ülesanded. Osakonna juhiks on d i r e k t o r, kes on ühtlasi ka Maaparanduse ameti juhataja. Temale on subordineeritud kõik Katastri ja Maakorralduse osakonna allühikute (ametite) juhatajad (väljaarvatud muidugi Maaparanduse Ameti juhataja, kuna üks ja sama isik ei saa olla endaga alluvuse vahekorras). Küll aga peab mainima, et aktid, mis antud sama isiku poolt Maaparanduse Ameti juhataja tiitli all on võrdjõulised teiste Katastri ja Maakorralduse Osakonna allühikute (ametite juhatajate) aktidega, kuna nad asuvad jõult ühel tasemel.

Katastri ja Maakorralduse Osakonna direktori

määrab ametisse ja vabastab sellest Vabariigi President, kusjuures ta peab silmaspidama vastavaid sätteid Riigiteenistusseadusest. Direktori kantselei isikkonna moodustab: 1 sekretär ja 1 registraator, 3 asjaajajat ja 9 kantseleiametnikku - keda väljaarvatud sekretär, nimetab ametisse ja vabastab ametist Katastri ja Maakorralduse Osakonna direktor. Katastri ja Maakorralduse Osakonna sekretäri nimetab ametisse ja vabastab ametist Põllutööminister.

Katastri ja Maakorralduse osakonna direktori (ühtlasi Maaparanduse Ameti juhataja) ülesanne seisab osakonna tegevuse üldjuhtimises, ühtlustamises ja järelvalves. Ta otsustab põhimõttelisi küsimusi ja seab ülesse ulatuslikumaid sihtjooni osakonna tegevuses. Samuti kuulub ta kompetentsi osakonna koosseisu kuuluvate ametnikkude, teenijate ja aj.-tööjõudude palkamine ja vabastamine kuupalgaga 110 kr. ja alla selle; osakonna koosseisu kuuluvate ametnikkude ja tee-

nijate alluvuse korra ja ülesannete kindlaks määramine, kuivõrd see on jäetud korraldamata direktorile superordineeritud instantside (ministri, ministri abi) poolt.-

Osakonna alljaotused:

1. Asunduse Amet.

Asunduse Ameti ülesandeks on asunduse tegevuse arendamine ja asundamiseks kõlvuliste maade muretsemine, nende planeerimine, nende teede ehitamine, maaparanduse teostamine, hoonestamine ja rajatud üksuste omanduseks müümine. Ka korraldab Asunduse Amet väikemaapidamiste asutamise ja korraldamise soodustamist laenude andmisega maa ostmiseks väikekohtade suurendamiseks või uute iseseisvate väikemaapidamiste asutamiseks, nende maadeparandamiseks, hoonestamiseks või majapidamise sisseseadmiseks.

Asundusametit juhib ühepäine haldusorgan, Asunduse Ameti juhataja (ühtlasi direktori asetäitja).¹⁷⁾ Asundusameti juhataja on otseselt

17) RT 1937,83,680.(Põllutööministeerium).

subordineeritud Katastri ja Maakorralduse Osakonna direktorile. Ta on seega ministeeriumi subordinatsiooni astmestikus kolmandal astmel, nagu teisedki käesoleva osakonna allühikute juhid. Ametisse määravaks ja ametist vabastavaks organiks on Vabariigi President. Teiselt poolt on Asundus Ameti juhataja superordineeritud organikeste Asunduse Ameti koosseisu kuuluvate teenijate suhtes. Ta teotseb Põllutööministri, Asundusnõukogu¹⁸⁾ ja Katastri ja Maakorralduse osakonna direktori juhtnõõride järgi, nende poolt määratud volituste piires. Ka määrab ametisse ja vabastab ametist Asundus Ameti juhataja temale alluvas ametkonnas ametnikke ja teenijaid, kuivõrd see on jäetud tema kompetentsi.

Asundus Ameti juhataja otseseks abiks ja kaastööliseks on A s u n d u s i n s p e k t o r i a b i , kes juhataja äraolekul on viimase asendajaks. Põllutööministeeriumi vabateenijate koosseisu määruse järgi moodustab Asunduse

18) Vt, allpool § 5 p.6 "Asundusnõukogu".

Ameti ametkonna: veel hooneteehituse juhataja, veejuhtmete ja teede ehitustööde juhataja, kultuurinsener, sekretär, pearaamatupidaja, arhitektid (2), kultuurinsener, vanem asundaja, asundajad (5), noorem insener, masinate instruktor, asundusmaade likvidaator, maskorraldaja, nooremad kultuurtehnikud (3), raamatupidajad (3), asjaajajad (2), kantselei-ametnikud (4) ja autojuht.

Nende Ülesanne seisab Asunduse Ameti juhataja juhtnõõride ja volituste piires tegeliku töö korraldamine ja läbiviimine, ja korraldiste täitmine.

2. Katastri Amet.

Katastri ja Maakorralduse osakonna allühikute sarjas teisena fungeerib K a t a s t r i A m e t .

Katastri Ameti ülesandeks on maamõõtmise ala üldine arendamine, riiklikkude maamõõte tööde teostamine ning maamõõte töödele üleriigilise aluse loomine. Samuti järelvalve ja kontrolli teosta-

mine. Kinnisvarade asukohta, koosseisu ja väärtuste kohta vastavate dokumentide kogumine, nende alalhoid ja katastri registrite korraldamine ning katastri dokumentide ja registrite avaliku käsitamise teenistus ning vajalikkude andmete teatamine amet- ja eraisikuile. Ka kuulub Katastri Ameti pädevusse veel linna ja alevite katastri arhiivide korraldamise üldjuhtimine ja kontroll ning vannutatud maamõõtjate ja nende abide registreerimine ja nende kutsealalise tegevuse järelvalve.

Ameti juhtimine toimub bürooprintsiibil, Katastri Ameti juhataja (ühtlasi hindamise inspektor) juhtimisel, kes on superordineeritud organiks teiste Katastri Ameti teenistujate suhtes. Ameti juhataja aga omakorda on otseselt subordineeritud osakonna direktorile ning kaudselt Põllutööministrile ja selle abile.

Ta pädevusse kuulub Katastri Ameti tööjõudude ülesannete määramine ja nende tööde juhtimine nii määruste kui ka korraldistega niivõrd

kui see on jäetud lahtiseks temale superordineeritud instantside poolt. Ka kuulub ta pädevusse Kinnisvarade hindamise Peakomisjoni asjaajamine ja viimase koosolekuist liikmena osavõtmine (vt. § 5 Kinnisvarade hindamise Peakomisjon).

Katastri Ameti ülesannete tegelikul teostamisel on Ameti Juhatajal juhtimiseks abiks Maamõõdu Inspektor ja Inspektor-geodeet, kes otseselt on subordineeritud Katastri Ameti juhatajale ja kes vastavalt ka peavad teotsema tema juhtnõõride järgi. Maamõõdu Inspektor juhib tegelikult kinnisvarade asukoha piiride ja koosseisu maamõõtmis- ja hüpoteegi üksuste plaanide valmistamise töid, ning nende kontrolli. Inspektor-geodeet aga juhib trigonomeetriliste mõõtmistööde korraldamist ja järelvalvet. Kogu Katastri Ameti ülesannete täitmiseks kuulub peale kolme eelmainitu veel Katastri Ameti koosseisu: insener-geodeet, katastri arhivi juhataja, triangulaatorid (3), Katastri kontro-

10) Vt. kaasaetud ST 1919,79/80,156 ja muundused
 ST 1927,1,3 ja ST 1934,48,509 ning kaasaetud
 teostamise määrused ST 1920,16/17 ning selle
 muundused.

lör, maamõõdu revident, hindamise kontrolör, hindajad (6), maamõõtjad (70) ja joonestajad (56).

Nagu iga bürokraatselt juhitava asutise, nii ka kõik Katastri Ameti aktid üllatakse Katastri Ameti juhataja või ta asetäitja allkirjaga, vastava ametniku või ametnikkude kontrasigneerimisel. Ka on superordineeritud isikul, s.o. käesoleval juhul Katastri Ameti Juhatajal, õigus anda temale subordineeritud instantsidele direktiive ja isegi nende tegevusse interveneeruda, niivõrd kui see kuulub Ameti pädevuse piiridesse.

3. Maakorralduse Amet.

Maakorralduse Ameti ülesandeks on maakorraldamine, s.o. maade uuesti kruntimine, ühismaade jaotamine, maade vahetamine, piirivaheluste lahendamine, servituutide korraldamine,¹⁹⁾ riigimaade planeerimine²⁰⁾ ja erarendimaade korral-

19) Vt. Maakorralduse Seadus RT 1926,23,21 ja selle muundusseadused RT 1932,30,245; RT 1933,99,711 ja RT 1935,41,392;

20) Vt. Maaseadus - RT 1919,79/80,156 ja muundused RT 1927,1,3 ja RT 1934,45,398 ning Maareformi teostamise määrused RT 1920,16/17 ning selle muundused.

damine.²¹⁾

Maakorralduse Ameti juhtimine toimub osakonna direktori poolt, kes on Ühtlasi Maakorralduse Ameti juhataja.

Ta ülesandeks on maakorralduse, riigimaade planeerimise ja erarendimaade korraldamise tööde juhtimine ning osakonna direktorile otsustamiseks esitatavate maakorralduskavade ettekandmine. Muidugi ka temale alluvate ametnike juhtimine ja kontroll.

Maakorralduse Ameti koosseis on arvuliselt kõige väiksem. Keskhalduse juure kuulub vaid peale Ameti juhataja: Maakorralduse Peakomisjoni alaline liige, Maakorralduse Peakomisjoni sekretär ja maakorraldajad (6).

4. Maaparanduse Amet.

Maaparanduse Ameti ülesannetesse kuulub

21) Vt. KOGUKONNA-, ASUTUSTE- ja ERARENDIMAAD KORRALDAMISE SEADUS - RT 1926,16,16 ja selle muundamiseseadus: RT 1928,46,276; vt. ka LINNADES ja ALEVITES ning ALEVIKKUDE EHITUS-PIIRKONDADES ASUVATE RENDIMAAD KORRALDAMISE SEADUS: RT 1935,106,879.

B. PÕLLUMAJANDUSE OSAKONN.

Üldise tähtsusega veejuhtmete korrastamiseks vajalikkude uurimuste toimetamine kui ka vastavate kavade ja eelarvete koostamine ja järelevalve nende tööde teostamisel; riigi metsade ja arutatavate riigimaade kuivenduskavade koostamine, sisevete uurimine, keskvee komisjoni (vt. allpool § 5) „Keskveekomisjon“) asjaajamine.

Maaparanduse Ameti juhtimine sünnib Katastri ja Maakorralduse Osakonna direktori poolt, kellele seega otseselt on subordineeritud kõik Maaparanduse Ameti ametnikud. Ameti juhataja otsesteks abilisteks on **M a a p a r a n d u s e i n s p e k t o r**, kes on ühtlasi ka ameti juhataja abi ning **S i s e v e t e u u r i m i s e j u h a t a j a**. Peale mainitute allub ameti juhatajale (resp. osakonna direktorile) ametkonda kuuluvad kultuurinsenerid (4), kultuurtehnikud-kontrolörid (2) ja kultuurtehnikud (8).

allühikud. Osakonna direktorile alluvad o t s e -
 s e l t peale allühikute veel osakonna eriüles-
 annete teostamiseks töötavad osakonna k o h a -
 h a l d u s instantsid ja eripõhikirja alusel
 töötav Riigimõisade Valitsus.

Direktori otseseks abiliseks, eriti Kalan-
 duse büroo osas, on Põllumajanduse osakonna
 a b i d i r e k t o r , kes on ühtlasi ka Maa-
 tulunduse ja Katseasjanduse Büroo juhataja. Di-
 rektori kantseleiline personaal on kolmeliikmeli-
 ne: sekretär, registraator ja kantselei ametnik.

Põllumajanduse osakonna keskhalduse
 allühikud:

1. Maatulunduse ja Katseasjanduse Büroo.

Büroo ülesandeks on maatulunduse kui ter-
 viku ja selle harude edendamiseks sihtide selgi-
 tamine ja abinõude leidmine, piimatalituste võr-
 gu korraldamine, kindlustusse, ühistegevusse ja

põllumajanduse tööstusse puutuvate küsimuste selgitamine, maatulunduse saaduste ekspordi arendamine, maatulundusliku katsetegevuse korraldamine, katsejaamade tegevuse suunamine ja kontroll.

Büroo juhatajana fungeerib Põllumajanduse Osakonna abidirektor, kelle ülesandeks on büroo töö korraldamine, juhtimine, ühtlustamine, suunamine ja tema pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamine vastavalt seaduste, ministri ja osakonna direktori määruste ja korralduste kohaselt. Büroo juhataja on otseselt superordineeritud büroo koosseisu kuuluvatele põllumajanduse, taimekasvatuse, hobusekasvatuse, maatulunduse, aiandusmesinduse ja loomakasvatuse nõunikkudele, kui ka põllumajanduse väljaveo kontrolöridele (3), siseturu piimasaaduste kontrolörile ning asjaajajatele (2). Mainitud nõunikkude eriülesandeks on vastavate erialade teaduslik uurimine ja vastava-

te alade ratsionaliseerimise võimaluste selgitamine ning sihtjoonte püstitamine.-

2. Taimkaitse ja Seemnekontrolli Amet.

Teisena Põllumajandusosakonna koordineeritud allühikute sarjas esineb Taimkaitse ja Seemnekontrolli Amet. Selle asutise ülesandeks on välja- ja sisseveetavate ning siseturul liikuvate seemnete kontrolli teostamine; seemnekauba kvaliteedi järgi valvamine, seemnete ekspertiisi teostamine analüüsi alusel ning nende taimkaitse kontrolli teostamine; samuti Põllutööministri määrustega ähvardavateks tunnustatud taimekahjustajate esinemise jälgimine ja nende tõrje korraldamine.

Ametit juhib Taimkaitse ja Seemnekontrolli Ameti juhataja, koos temale subordineeritud juhataja abiga (kes ühtlasi on taimkaitse nõunik) ning taimkaitse inspektoriga.

Ameti juhatamine on rajatud siingi bürooprintsiibile ning sellepärast juhatajal on õigus igal ajal anda kõigile büroo ametnikele juhtnõore või intervenueeruda nende tegevusse. Peale mainitute kuulub büroo koosseisu veel laborant-kontrolör, laborant-asjaajaja, laborant ja käskjalg-talitaja.

3. Kalanduse Büroo.

Büroo ülesandeks on kalanduse edendamiseks võimaluste ja sihtjoonte selgitamine ja määramine; kalamajade ja kalakasvanduse tegevuse korraldamine; meie veekogude väärtuslike kalaliikidega rikastamise otstarbel, kalapüügi reguleerimise korraldamine ja järelvalve; samuti kalade ja kala-saaduste väljaveo kontrolli teostamine ning kala ja vähikasvatuse kaitse.-

Büroo juhib bürooprintsiibil Kalanduse büroo juhataja, s.t. ta ülesandeks on büroo tegevuse üldine juhtimine ja järelvalve büroo koos-

seisu kuuluvate teenistujate üle, kes temale on otseselt subordineeritud, kuid kes omavahel on koordineeritud. Büroo koosseisu kuuluvast kahest eriteadlasest üks on asukohaga Tallinnas, teine Tartus, kuna omavahelise tööjaotusena esimese eriulesandeks on merevete, teisel aga sisevete uurimine ja kalapüügi kontroll. Lisaks neile kuulub büroo teenistusse veel kontrolör-asjaajaja, kalapüügi kontrolör ja kalakauba kontrolör.

4. Piimasaaduste Väljaveo Kontrollijaam.

Kontrollijaama ülesandeks on piima ja piimasaaduste väljaveo kohta käivate seaduste ja määruste elluviimise eest hoolitsemine ning nende täitmise järelvalve, piimatalituste, koorejaamade ja piimavastuvõtu punktide revideerimine; samuti piimasaaduste valmistamise alalhoidmise ja transportimise kontroll, proovide võtmine kui ka piimanduse edendamiseks sihtide selgitamine ja vastavate abinõude otsimine.

Kontrolljaama juhhib bürooprintsiibil
 Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama Juhataja,
 kes on ühtlasi kontrollkomisjoni esimees. Ta
 on ühelt poolt otseselt subordineeritud Põllu-
 majandusosakonna direktorile ning teiselt poolt
 otseselt s u p e r o r d i n e e r i t u d
 kontrolljaama laboratooriumi juhatajale ja
 kantselei juhatajale. Peale kontrolljaama ju-
 hataja kuulub büroo isikkonda üldse ~~teenistajad~~
~~isikud:~~ bakteriooloogia laboratooriumi juhataja,
 keemia laboratooriumi juhataja, vanem kontro-
 lör (ühtlasi kontrollkomisjoni ja kontroll-
 jaama juhataja asetäitja), kontrolörid (3),
 keemik (ühtlasi bakteriooloogia laboratooriumi
 juhataja asetäitja), keemik (ühtlasi kee-
 mia laboratooriumi juhataja asetäitja), keemi-
 kud (2), lao kontrolörid (2), kantselei juha-
 taja, kontroll-ametnik-raamatupidaja ja kont-
 rollametnik-asjaajaja.

Nagu eespool mainitud, töötavad Põllumajanduse osakonna üksikute erileesannete teostamiseks kohtadel osakonna allasutised, mis aga siiski pole kohalikus haldus instantsid. Need on: 1) Riigi Põllutöökatsejaam (Kuusiku, Harjumaal), 2) Seakasvatuse Katsejaam (Kuremaa, Tartumaal), 3) Riiklik Hobusekasvandus (Tori, Pärnumaal), 4) Kontrollkanal (Kehtna, Harjumaal). Kõigi mainitud instantside juhtimine sünnib monograatselt ja büroo printsibil, kuna vastavate asutiste juhatajad on otseallumuses osakonna direktorile.-

C. LOOMATERVISHOIU OSAKOND.

Loomatervishoiu osakond teostab veterinaarala ja loomaarstliku abiandmise korraldamist ja juhtimist ning valvet veterinaar-sanitaarseisukorra üle; loomataudide vastu võitlemine,

loomataudide jt.loomahaiguste kindlakstegemine ning nende vastu võitlemine, vastavate tegevuseeskirjade andmine ja järelvalve tapamajade, tapakohtade, lihasaadusi valmistavate asutiste ehitiste, sisseseadete ja tegevuse, samuti ka loomasaaduste ümbertöötamise, hoiu, transpordi ja nendega kauplemise üle, ning teiste seaduste ja määrustega osakonnale pandud ülesannete täitmine.

Osakonna juriidiline raking on analoogiline eelkäsitatud (A,B) osakondadele. Neist erineb ta vaid selles, et ta ei jagune enam alaüksustesse, vaid moodustab kompakitse terviku.

Osakonda juhib Loomatervishoiu Osakonna direktor, kelle ametisse määravaks ja ametist vabastavaks ülemuseks on Vabariigi President. Direktor on otseselt subordineeritud Põllutööministrile, kelle juhiste kohaselt ta ülesandeks on Osakonna töö üldjuhtimine, üht-

lustamine, järelvalve ja alluvatele ametnikele sihtjoonte ülesseadmine osakonna tegevuse alal. Edasi kuulub direktori pädevusse osakonna koosseisu kuuluvate ametnikkude ja teenijate palkamine ja vabastamine kuupalgaga alla 110 kr. (jsh. loomaarstid jne.).

Direktori lähemaks kaastööliseks on temale subordineeritud i n s p e k t o r , kes on ühtlasi direktori asetäitja. Osakonna ülesannete tegelikuks teostajaks ja nõuandvaiks organiks loomakasvatuse alal tegutsevatele asutistele, organisatsioonidele ja isikutele on l o o m a t e r v i s h o i u n õ u n i k u d (5). Osakonna direktorile alluvad veel keskhalduse juures olevad seakasvatuse instruktor-loomaarst, karuslooma- ja linnukasvatuse instruktor-loomaarst, Tallinna piiriloomaarst, sekretär-raamatupidaja ja kantseleiametnikud (3).

E. RIIGIMAADE ja METSADE VALITSUS.

Põllutöoministri allühikutest kõige suuremana esineb Riigi Maade ja Metsade Valitsus. Ta jaguneb omakorda allühikutesse, mis nagu valitsuski, on monograatselt ja büroo printsiibil juhitud. Vastavate allühikute juhid on kõik otseselt subordineeritud Riigimaade ja Metsade Valitsuse direktorile, kes omakord on otseselt subordineeritud Põllutöoministrile. Allühikute juhatajad aga on omavahel koordineeritud.

Direktori määrab ametisse ja vabastab sellest Vabariigi President.

Direktori pädevusse kuulub Valitsuse tegevuse üldine juhtimine, korraldamine maksvate seaduste, määruste ja ministri juhiste kohaselt ja ulatuses. Ta on õigustatud ja kohustatud andma allasutistele juhtnööre ja sihtjooni ning teostama vastavate eeskirjade

täitmise järelevalvet. Ka kuulub tema pädevusse nende valitsuse teenistujate atsesteerimine ja distsiplinaarkorras karistamine, kelle ametisse määramiseks ja ametist vabastamiseks tal on ministri poolt antud õigus; ta määrab Valitsuse ametnikkude ja teenijate alluvuse ja ülesannete piirid niivõrd, kui seda pole tehtud Põllutööministri poolt.

Direktori otsesteks abilisteks on abidirektor, nõunik ja metsainspektorid (4), kes alluvuselt on samal astmel kui Valitsuse juures olevate allühikute juhidki. Ning lisaks nendele kantselei personaal: sekretärid (2), asjaajaja, registraator ja kantseleiametnikud (3).

Valitsus jaguneb allühikutesse: 1) Riigimaade Amet, 2) Metsamajanduse Büroo, 3) Metsakasutuse Büroo, 4) Metsakorralduse Büroo.

1. Riigimaade Amet.

Ameti ülesandeks on ameti korraldusse kuuluvate maade ja muude varade valitsemine, nende kasutamiseks andmine, rentide sissenõudmine, renditingimuste täitmise järelvalve, maa-saajate määramise korraldamine juba kasutamiseks antud kohtadele ja ehituskruntidele; maa-, töös- tus- ja ärikohtade, viljapuuaedade ning nendel asuvate päraldiste müük jt. ülesannete täitmine, mis vastavate seaduste määruste, juhiste ja eriliste korraldistega Riigimaade Ameti peale pandud.

Ameti juhataja ülesandesse kuulub ameti tegevuse üldine juhtimine ja korraldamine ning küsimuste lahendamine ameti ülesannete piires. Tal on õigus ja kohustus juhtida kõiki alluvaid ning teostada nende kontrolli.

Ameti juhataja abi teotseb kaasaitajana tema tegevuse ülesannetes, ametkonna ⁿis-trueerimises ja tegevuse kontrollimises. Ka valmistab

ta ette lahendusel olevaid küsimusi või täidab muid Ameti juhatajalt saadud eriülesandeid.

Peale mainitute kuuluvad Riigimaade Ameti koosseisu veel: instruktorid (2), revideendid (5), tehnik, riigimaade likvidaatorid (12), raamatupidajad (2), asjaajajad (3), arve- ning kantseleiametnikud (24).

2. Metsamajanduse Büroo.

Büroo ülesandeks on metsamajapidamise otsene juhtimine, korraldamine ja järelvalve, ning hoolitsemine metsamajapidamise paremale järjele tõstmise eest; metsakasutuse normeerimine, metsa uuenduse, hooldamise ning metsamaade kuivendustööde juhtimine, jahi- ja kalamajanduse korraldamine, samuti riigi tagavaramaade, metsaheinamaade, turbarabade, roo-alade, lao-, saeveski-, võrgukuivatamise jt. platside kasutamiseks väljaandmine jne.

Bürood juhivad Riigimaade ja Metsade Valitsuse direktorile otseselt subordineeritud Metsamajanduse Büroo juhataja. Büroo juhataja aga ise on superordineeritud büroo isikkonda kuuluvatele ametnikele ja teenijatele. Büroo isikkonda kuuluvad: vanem insener, metsandusinstruktor (ühtlasi büroo juhataja asetäitja), kultuurtehnika, maamõõtjad (2), ehitustehnikud (2), asjaajajad (2), statistik ja kantselei-ametnikud (2).

3. Metsakasutuse Büroo.

Metsakasutuse Büroo ülesandeks on metsa väljaandmise ettevalmistamine ning väljaandmisega ja puidu kasutamise seotud küsimuste lahendamine; metsahindamiseks vajalikkude juhtnõrde andmine, taksi tabelite koostamine, metsade liigitamine taksi järkudesse, metsahindamiste kontroll ja nende kokkuvõtete tegemine. Samuti kuulub büroo ülesannete hulka Asundus Ametile üleantud maalidel, rendi ja planeeritud üksustel ning era-

maade vastu vahetatavatel maadel kasvava metsa likvideerimiskavade läbivaatamine; tarvitajaskonna varustamine puudega.

Bürood juhib Metsakasutuse büroo juhataja - analoogiliselt Metsamajanduse büroo juhataja õigusliku positsioonile. Büroo isikkonda kuuluvad peale juhataja: instruktor-asjaajaja, asjaajaja, kontrollametnik ja kantseleiametnikud (3).

4. Metsakorralduse Büroo.

Metsakorralduse büroo ülesandeks on metsakorralduse tööde juhtimine ja teostamine riigimetsades.

Metsakasutuse büroo raking on analoogiline eelmistele: juhataja on õigustatud büroo koosseisu kuuluvatele isikutele jagama direktiive, määrama tööjaotust nende vahel, ning revideerima nende tegevust.

Peale juhataja kuulub Metsakorralduse isikkonda metsataksaatorid (9), vanem maamõõtjad (4) ja metsatehnikud (12).

5. Voltveti metsakool.

Lisaks toodud allühikutele allub Riigimaade ja Metsade Valitsusele Voltveti metsakool, kelle juhataja on otse allumuses valitsuse direktorile. Metsakooli juhataja on omakord superordineeritud metsakooli isikkonda kuuluvate teenijate ja ametnikkude suhtes .

Metsakooli isikkonda kuulub peale juhataja õpetajad (2), aednik ja teenija-motorist.

Kooli ülesanne on edendada metsandusliku kutsehariduse levimist ja metsaametkonda astuvate isikute ettevalmistust metsavahi ja metsniku kutse ulatuses.

§ 5. Põllutööministeeriumi juurde loodud asutised.

Lisaks eelpool käsitletud Põllutööministeeriumi otseste allühikutele teotseb Põllutööministeeriumi juures veel rida asutisi, mis enamuses on (väljaarvatud Riigimõisade Valitsus)

sõltumatud ministeeriumi osakondadest ja valit-
susest või kes otseselt alluvad ministrile.

Nad on enamuses k o h t u l i k u d h a l -
d u s i n s t a n t s i d . Ka peab märkima, et
vastandina eelkäsitletud instantsidele, mis eran-
ditult olid monograatselt ja tsentralisatsiooni
printsibiil juhitud, kohtame siin kollegiaal-
seid ja detsentraliseeritud instantsi (Kesk-Vee-
komisjon, Maakorralduse Peakomisjon jt.), mis
materiaalse teotsemise alal on koguni sõltumatud.
Sõltuvus tuleb siin nähtavale vaid p e r s o -
n a a l s e s a l l u m u s e s .

A. Riigimõisade valitsus.

Riigimõisade Valitsuse ülesandeks on
riigimõisade valitsemine, kasustamine ja põllu-
majanduse edendamisele kaasaaitamine. Oma maha-
pidamises, sisemises asjaajamises ja kontrolli
suhtes ta ei allu riigiasutiste kohta kehtiva-

22) v. 1932. a. Riigimõisade Valitsuse põhikõ-
ruse teotsemise alal.
23) Põhikõruse § 14 jj.

tele seadustele, vaid toimib vastava põhimääruse²²⁾ sätete kohaselt.

Riigimõisade valitsuse organeiks on:

1) Põllumajanduse osakonna direktor, 2) nõukogu ja 3) Riigimõisade ülemvalitseja.²³⁾ Riigimõisade Valitsuse nõukokku kuulub vähemalt kolm, kuid mitte üle viie liikme, millised määrab Vabariigi Valitsus Põllutööministri ettepanekul (kokkuleppel Majandusministriga). Nõukogu liikmed valivad iga aasta endi keskelt esimehe ja selle asetäitja. Iga aasta lahkub nõukogust 1/3 liikmeist (ametivanuse järgi), keda aga võib uuesti liikmeks nimetada. Nõukogu koosolekuist võib sõnaõigusega osavõtta ka Põllumajanduse osakonna direktor. Nii nõukogu kui ka osakonna direktor on otsealluvuses Põllutööministrile. Riigimõisade ülemvalitseja määrab ametisse ja

22) Vt. RT 1931,100,714 Riigimõisade valitsuse põhimäärus ja RT 1932,43.397 (Riigimõisade valitsuse põhimääruse teostamise määrus).

23) Põhimääruse § 14 jj.

vabastab sellest Põllutööminister. Ta pädevusse kuulub riigimõisade korraldamine, majandamise ja valitsemise korraldamine temale otsestelt superordineeritud instantside: Põllumajanduse osakonna direktori ja nõukogu juhtnõõride ja Riigimõisade Valitsuse põhimääruse ja selle teostamise määruse sätete kohaselt.

B. Võõrandatud maade eest Tasumaksmise Pea-
komisjon.

Riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumaksmise seadusega²⁴⁾ loodud võõrandatud maade eest tasumaksmise peakomisjon teotseb Põllutööministeeriumi juures ministeeriumi osakondadest sõltumatu instantsina, kes tegeleb õigusmõistlemist ja m a a k o n n a k o m i s j o n i d e otsuste kinnitamist. Peakomisjoni otsused on lõplikud ja nende peale võib kaevata harilikus administratiivkohtu korras. Pea-

24) Vt. RT 1926, 26, I, 23.

komisjoni liikmed määrab Vabariigi Valitsus koosseisus: esimees - kohtunik, raha-majandus ja Kohtuministeeriumi esindajad (vastavate ministrite ettepanekul). Sõnaõigusega võib Peakomisjoni istungeist osavõtta ka Riigikontrolli esindaja.²⁵⁾

C. Hindamise Peakomisjon.

Hindamise Peakomisjon on loodud Maaseadusega²⁶⁾ võõrandatava varanduste hindamise komisjoni otsuste peale antud edasikaebuste otsustamiseks. Ta on sisuliselt täiesti iseseisev instants, alluvus on vaid osaline ja sedagi personaalses mõttes. Nimelt kuulub Peakomisjoni koosseisu:

1) Kohtu- ja 2) Põllutööministeerium ning 3) Riigikontrolli esindajaist ja 4) kahest Vabariigi Valitsuse poolt nimetatud liikmest.

Nagu eelkäsitletud Peakomisjoni, nii ka selle raking on kollegiaalne ja rajatud detsentralisatsiooni printsiibile, kus Peakomisjoni juhata-

25) Ibid, § 10.

26) Vt. RT 1919,79/80, I, 41, § 14 ja selle muundused RT 1927, 1, 1-RT 1934, 45, 398.

ja on vaid primus inter pares kvalifikatsioonis.

Edasikaebused Hindamise Peakomisjoni otsuste peale alluvad Riigikohtu Administratiiv osakonnale.

D. Maakorralduse Peakomisjon.

Maakorralduse Peakomisjoni pädevusse kuulub kohalike maakorralduskomisjonide otsuste peale antud edasikaebuste arutamine. Maakorralduse Peakomisjon on kollegiaalne instants, mille isikonda kuulub: esimehena Kohtukoja liige (Kohtukoja määramisel) ja liikmeina Maakorralduse Peakomisjoni alaline liige ja maamöödu inspektor.²⁷⁾ Peakomisjon on otsusvõimeline, kui koos on 2 liiget. Otsused tehakse lihthäälteenamusega, ning häälte poolekslangemisel on otsustav esimehe hääl. Peakomisjoni otsuste peale on kaebuste esitamine võimalik Riigikohtu Administratiiv Osakonnale. Olgugi et kaks Peakomisjoni liiget on personaal-

27) RT 1933, 99,711, § 75.

selt subordineeritud Põllutööministeeriumi Katastri ja Maakorralduse Osakonna allühikute juhatajaile, tuleb Peakomisjoni võtta ikkagi kui sõltumatut ja ~~de~~tsentralisatsiooni printsiibile rajatud kollegiaalset instantsi, mis asub väljaspool aktiivse halduse subordinatsiooni astmestikku. Kohalikud maakorralduskomisjonid esinevad aktiivse haldusinstantsidena ja seega üksnes vaide instantsidena. Maakorralduse Peakomisjon esineb I astme kaabeinstantsina, s.o. kohtuliku haldusinstantsina, mis ongi ta peamine ülesanne. Sisuliselt on ta otsused lõplikud, kuna Riigikohtu Adm.osakond esineb siin vaid kassatsioonina, kes ta otsuseid kontrollib vaid vormiliselt.

E. Keskvee Komisjon.

Keskvee Komisjon ²⁸⁾ on loodud Põllutööministeeriumi juurde järgmises koosseisus:

- 1) üks kohtunik Kohtukoja määramisel, 2) üks

28) RT 1921,118,277 ja RT 1925,107/108,41, § 36 - Seadus veejuhtimise kohta läbi vööra maa maaparanduse otstarbel.

Põllutööministeeriumi esindaja, 3) Üks Kaubandus-
 tööstus [majandus]-ministeeriumi esindaja,
 4) Sisevete uurimise büroo juhataja ja 5) kaks
 põllumeeste organisatsiooni esindajat Põllutöö-
 ministri määramisel. Kohalike haldusinstantside-
 na veekorralduse alal teotsevad veekomisjonid
 samuti kollegiaalsete instantsidena. Kaebusi ko-
 halike veekomisjonide peale esitatakse Keskvee-
 komisjonile. Kaebusi viimase peale aga Riigikoh-
 tu Administratiiv Osakonnale.

Kohalikud veekomisjonid teotsevad mitte
 ainult kohtulike haldusinstantsidena, vaid ka
 aktiivsete haldusinstantsidena. Sellekohaselt
 tulevad nad arvesse mitte üksi I astme kaebe-
 instantsidena.

Keskveekomisjon esineb peamiselt koh-
 tuliku haldusinstantsina. Tavaliselt ta esineb
 II astme kaebeinstantsina. I astme kaebeinstantsi-
 na fungeerib Keskveekomisjon meil mõningatel

Ex libi. m. v. Tart.

juhtudel, mil ta otsustab kohalike veekomisjonide ja veeühingute korraldisi.

Riigikohtu Adm.osakond fungeerib Keskveekomisjoni otsuste peale esitatud kaebuste otsustamisel kassatsioonina, otsustades küsimusi mitte enam sisuliselt, vaid vormiliselt.

F. Metsahoiu Komitee.

Põllutööministri määrusega ²⁹⁾ Metsaseaduse § 80 alusel ³⁰⁾ on loodud Põllutööministeeriumi juurde Metsahoikomitee koosseisus: 1) komisjoni esimees - Vabariigi Valitsuse määramisel, 2) riigimaade ja metsade alaline esindaja - Põllutööministri määramisel, 3) Tartu Ülikooli põllumaj.teaduskonna metsandus osakonna esindaja, 4) vallaomavalitsuste esindaja - maavalitsuste liidu määramisel, 5) linnade liidu esindaja ja 6) põllutöökoja esindaja.

29) RT 1934,60,530: Metsahoiu komitee asutamise määrus,

30) RT 1934,45,398, § 80.

Komitee teotseb aktiivse haldusinstantsina ning kohtuliku haldusinstantsina. Komitee otsuste peale võib edasikaevata Riigimaade ja Metsade Valitsusele, kellel on õigus ta otsuseid kinnitada, tühistada, ümberotsustada või saata tagasi uueks otsustamiseks. Riigimaade ja Metsade Valitsuse (s.t. RM ja MV direktori) otsused on lõplikud ning neid kontrollib Riigikohtu Administratiiv Osakond vaid vormiliselt.

G. Asundus-nõukogu. 31)

Põmini juures teotseb veel kollegiaalse halduskohtuliku instantsina Asundusnõukogu (end. Asunduskomisjon). Asundusnõukogu koosneb 7 liikmest, keda nimetab ametisse Vabariigi President esitatud kandidaatidest, kellest kaks esitatakse Põmini, 1 Majandusministeeriumi, 1 Sotsiaalministeeriumi, 1 Põllutöökoja, 1 maatöölise- ja väikemaapidajate Koja ja 1 Eesti Maapanga poolt. Nõukogu esimehe nimetab President nõukogu liikmete hulgast.

31) Vt. Asundusseadus -RT 1937,47,431, § 17 ja 18.

III. KOOSVALDUS

Nõukogu ülesandeks on: 1) varade omandamise otsustamine, väärtuses üle 3000 kr.; 2) asundamis kavade kinnitamine, 3) toetussummade määramine asundamistöõde teostamiseks, 4) maasajate valiku ettepanekute läbivaatamine, 5) maa-kohtade müügitingimuste määramine, 6) asundusameti eelarve ja aruande ning asundus tegevusse puutuvate seaduste määruste ja juhtnõõride, kavade läbivaatamine ja neis asjus seisukoha avaldamine Põllutööministrile.

Nõukogu koosolekust võtab sõnaõigusega osa Riigikontrolli esindaja. Asundusnõukogu asjaajamist toimetab asundusameti juhataja või tema poolt määratud esindaja.

Nõukogu otsused kinnitab Põllutööminister, kel on õigus nõukogu otsuse täitmist seisma panna ja uuesti otsustamisele määrata.

Nagu öeldust nähtub, on Asunduskomisjon kui kollegiaalne organ, rajatud detsentralisatsiooni printsiibile ning on varjatult subordineeritud Põllutööministrile.-

III. K O H A H A L D U S .

§ 6. Põmini allühikute kohahalduse instantsid.

A. Katastri ja Maakorralduse Osakonna kohahaldus instantsid.

Katastri ja Maakorralduse Osakonna kohahaldus asutisteks on m a a - a m e t i d (7). Nende ülesanne on maakorralduse, riigimaade planeerimise ja/erarendimaade korraldamise juhtimine seadustes ja määrustes ettenähtud viisil. Asundustegevuse alal kuulub maa-ameti ülesandeks maa-ostu vajaduste ja võimaluste selgitamine ning vastavate ettepanekute tegemine jne.

Ametid on rajatud bürooprintsiibil maa-ameti j u h a t a j a juhtimisel. Viimane on subordineeritud otseselt Katastri ja Maakorralduse osakonna direktorile. Igal maa-ametil on oma territoriaalne piirkond, ning vastavate maa-ametide juhid on omavahel koordineeritud.

Maa-ametite juurde kuuluvad veel m a a -
 m õ õ d u - r e v i d e n d i d (3). Nad on otse-
 selt subordineeritud maa-ameti juhatajale. Seega
 asuvad nad ministeeriumi subordinatsiooni ast-
 mestikus neljandal kohal. Nende ülesandeks on
 katastri mõõtmisel välis- ja kameraal kontrolli
 teostamine ja võimaluse korral ka maakorraldaja-
 te ülesannete täitmine.

Lisaks neile asuvad kohtadel veel m a a -
 k o r r a l d a j a d (11), kelle ülesandeks on
 riigimaade planeerimis-põhijoonte teostamine,
 korraldus-eeltööde tegemine, kavade koostamine
 jne. Nad alluvad otseselt vastavale maaameti
 juhatajale.

B. Loomatervishoiu osakonna koha-
haldus instantsid.

osakonna /
 Loomatervishoiu/kohahaldus instantsidena
 fungeerivad: piiri- (3), maakonna -(10) ja jaos-
konna loomaarstid (75). Neist piiri- ja maakonna

loomaarstid on otseselt subordinatsiooni vahekorras Loomatervishoiu Osakonna direktoriga, kuna jaoskonna loomaarstid on subordineeritud direktorile maakonna loomaarstide kaudu.

Piiriloomaarstide ülesandeks on veterinaar-sanitaar järelvalve teostamine sisse- ja väljaveetavate elusloomade, lindude, mesilaste, liha, lihasaaduste, loomatoorsaaduste jt. taudidusid kanda võivate esemete üle.

Maakonna loomaarstide ülesandeks on juhtida kõiki veterinaaralalisi töid maakonna administratiivpiires. Eriti aga on nende ülesandeks olla nõuandjaks vastavale maavalitsusele, hoolitseda maakonna veterinaarse heakorra eest, teostada loomaarstliku abiandmise korraldamist, järelvalvet (laatadel, näitustel jne).

Jaoskonna loomaarstide hooleks on oma jaosk. veterinaaralalise heakorra eest hoolitsemine, tegelikult täites ja korraldades töid sel alal ja valvata selle järele, et leiaksid

täitmist kõik veterinaalalal maksma pandud seadused ja määrused.

C. Riigimaade ja Metsade Valitsuse kohahaldus instantsid.

Riigimaade ja Metsade Valitsuse kohahaldus-instantsidena esinevad revident-metsaülemad (26), metsaülemad (78), jahinstruktor ja jahimetsnikud (7).

Riigimaade-ja Metsade Valitsuse poolt on kogu riigimetsade pind jagatud metuskondadeks, milliseid on arvult 102. Umbes iga nelja metuskonna kohta on metuskonna juhiks rev-metsaülemad, mujal aga metsaülemad.

Rev-metsaülemad alluvad otseselt valitsuse direktorile ning on omakord järelvalve instantsiks metsaülematele, kuid ei ole neile mitte superordineeritud instantsiks. Nende ülesandeks on piirkonda kuuluvates metuskondades järelvalve teostamine ja metsamajanduslike ning tehniliste

küsimuste kohta nõuandmine. Ka täidab rev-metsa-
 ülem oma metstkonna piires tavalise metsaülem
 kohuseid.

Metsaülemate ülesannete alal tuleb eris-
 tada tegevust: a) riigimetsade valitsemise alal
 ja b) riigimaade valitsemise ja likvidatsioon
 alal. Metsaülem juhib metstkonna tegevust büroo-
 printsiiibil. Temale on subordineeritud instant-
 sina abiks abimetsaülem ja metsnikud. Neile oma-
 korda on subordineeritud metsavahid. Seega metsa-
 vahid asuvad metstkonna subordinatsiooni astmesti-
 ku neljandal astmel.

Peale mainitute allub metsaülemale otseselt
 veel metstkonna kantseleiline personaal asjaajajad
 ja kantseleiametnikud.

Lõpuks metstkondadest sõltumatuna fungeerib
jahiinstruktor - kes subordinatsiooni astmelt on
 samal astmel ^{kus} ~~met~~ metsaülem. Temale alluvad jahi-
 metsnikud ja metsavahid. Viimaste ülesandeks on
 jahi järelvalve teostamine, ning selles asjas
 riigimetsateenijate abistamine, ning kahjulike

jahiloomad hävitamine.

--oo0oo--